Фінансування торгівлі: переказні векселі та документарні акредитиви

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

Переказний вексель

Основним інструментом торговельного фінансування в XIX столітті був переказний вексель. Англійське право кодифікувало його в Законі про переказні векселі 1882 року (Bills of Exchange Act 1882), який підготував Маккензі Чалмерс. Королівську санкцію закон отримав 18 серпня 1882 року. Стаття 3 закону визначає вексель як «безумовний письмовий наказ, адресований однією особою іншій», підписаний векселедавцем, яким він вимагає від платника сплатити певну грошову суму на вимогу або в установлений чи визначуваний майбутній строк зазначеній особі чи пред'явникові.[1] Закон кодифікував практику, яку купці виробляли століттями. Оскільки Ордонанс про цивільне право

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

1878 року, розглянутий у розділі III частини A, застосовував англійське торговельне право в Стрейтс-Сетлментс, ті самі принципи регулювали і векселі, виставлені в Сінгапурі.[2]

Вексель, який сінгапурський експортер виставляв на свого покупця в Лондоні, працював так. Експортер відвантажував товар і виставляв на покупця вексель, що підлягав оплаті через певний строк після пред'явлення, наприклад через три, чотири чи шість місяців. Він продавав вексель валютному банку в Сінгапурі й одразу отримував долари. Банк пересилав вексель своєму лондонському офісу, який пред'являв його покупцеві для акцепту. Акцептований вексель можна було тримати до настання строку платежу або облікувати на лондонському грошовому ринку. Тогочасні банківські посібники відзначали, що строк векселів, виставлених в Індії, скорочувався із шести до трьох місяців після пред'явлення. Валютні звіти Стрейтс-Сетлментс наводили курси банківських векселів зі строком чотири місяці після пред'явлення.[3]

Документарний вексель

Валютні банки рідко купували вексель без забезпечення. Вони вимагали, щоб експортер додавав документи, які давали контроль над товаром. Це був коносамент, виданий судновласником, що слугував розпискою, доказом договору перевезення і товаророзпорядчим документом, а також рахунок-фактура і поліс чи сертифікат морського страхування. Вексель із такими документами називали документарним векселем. Банк тримав документи, доки покупець не акцептував вексель (умова «документи проти акцепту») або доки не оплатив його (умова «документи проти платежу»).

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Документарний вексель розв'язував проблему довіри між віддаленими сторонами. Експортер у Сінгапурі отримував оплату від банку, не чекаючи на покупця. Якщо покупець не акцептував вексель, банк мав право регресу до експортера. Крім того, через коносамент він утримував товар як забезпечення. Покупець отримував товар лише після акцепту чи оплати. Страховий поліс покривав втрату вантажу в морі. Кожен документ виконував правову функцію. Разом вони дозволяли капіталу перетинати океани й досягати купців, яких кредитор ніколи не бачив.

Система залежала від торговельних агентських домів (agency houses) не менше, ніж від банків. Доми організовували відвантаження, отримували коносаменти, укладали договори страхування й виставляли векселі. Багато з них були агентами судноплавних ліній і страховиків, чиї документи вони додавали. Тож один дім міг стояти за товаром, перевезенням, страхуванням і векселем, а валютний банк надавав гроші та зв'язок із Лондоном.

Срібло, стерлінг і валютний ризик

Валютою Сінгапуру був срібний долар, тоді як валютою Лондона — стерлінг на золотому стандарті. Тому кожен вексель між цими двома містами ніс валютний ризик. Коли після 1870-х років срібло подешевшало щодо золота, експортер, який продав товар за стерлінги, вигравав, а імпортер, який заборгував стерлінги, втрачав. Банки захищалися, балансуючи купівлю і продаж векселів у кожному напрямку та керуючи позиціями між філіями.[4] Валютний банк, що неправильно оцінив ринок, міг зазнати великих збитків, як показали банкрутства 1860-х і 1880-х років.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Прив'язка стрейтс-долара до стерлінга на рівні двох шилінгів і чотирьох пенсів 1906 року, описана в розділі I цієї частини, зняла більшу частину цього ризику в торгівлі між Сінгапуром і Великою Британією.[5] Однак ризик залишався в торгівлі з Китаєм, валюта якого й далі ґрунтувалася на сріблі. Тому валютні банки продовжували керувати трикутником валют. Цю функцію казначейські підрозділи їхніх сучасних наступників досі виконують для клієнтів, що торгують між Азією, Європою та США.

Аванси під товари та перекази

Крім векселів, банки надавали аванси під товари на складах і під злитки, як свідчать умови Union Bank of Calcutta 1840 року. Ці аванси дозволяли купцям утримувати запаси продукції, доки ринок не ставав сприятливим. Вони також давали торговельним агентським домам змогу опосередковано фінансувати азійських клієнтів: дім позичав у банку і далі кредитував під власну відповідальність.

Банки також здійснювали перекази. Заробітки й прибутки, які китайські мігранти надсилали додому в Гуандун і Фуцзянь, накопичувалися в Сінгапурі. Місто стало центральним пунктом збору переказних коштів з усієї Південно-Східної Азії. Дрібні китайські агенти з переказів збирали гроші й передавали їх через мережі британських та інших банків, а іноземні банки, щоб залучити цей бізнес, надавали великим агентам короткострокові кредити.[6] Так перекази стали однією з перших точок, де валютні банки безпосередньо торкнулися азійської економіки порту.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Від документарного векселя до документарного акредитива

За документарним векселем банк купував вимогу експортера до покупця. За документарним акредитивом, що поширився наприкінці XIX — на початку XX століття, банк брав на себе власне зобов'язання заплатити експортерові проти подання документів, які відповідають умовам. Експортер більше не залежав від кредитоспроможності далекого покупця, бо мав обіцянку банку. Банк покупця, зі свого боку, платив лише тоді, коли документи підтверджували, що товар, який відповідає договору, відвантажено і застраховано.

Міжнародні правила для цього інструмента з'явилися пізніше. Міжнародна торгова палата (ICC) вперше оприлюднила Уніфіковані правила і звичаї для документарних акредитивів 1933 року. Чинну редакцію, UCP 600, Банківська комісія ICC затвердила в Парижі 25 жовтня 2006 року. Вона набула чинності 1 липня 2007 року і містить тридцять дев'ять статей.[7] Женевський том описує роботу документарного акредитива в сучасній торгівлі сировинними товарами, зокрема принцип суворої відповідності документарним умовам.[8] Частина H цієї книги розглядає його використання в Сінгапурі, який став одним зі світових центрів фінансування торгівлі сировинними товарами.

Вексельне право незалежного Сінгапуру

Англійське вексельне право пережило кінець колоніального правління. Сінгапурський Закон про переказні векселі 1949 року (Bills of Exchange Act 1949) ґрунтується на англійському законі 1882 року і регулює переказні векселі, чеки та прості векселі.[9] Відтоді паперові документи колоніальної торгівлі отримали електронні

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

відповідники. Закон про електронні транзакції (зміни) 2021 року (Electronic Transactions (Amendment) Act 2021), опублікований в офіційному віснику 12 березня 2021 року і чинний з 19 березня 2021 року, запровадив Типовий закон ЮНСІТРАЛ про електронні передавані записи зі змінами. Він дозволяє переказним і простим векселям та коносаментам існувати як електронні передавані записи з тією самою юридичною силою, що й паперові.[10] Так інструменти, які валютні банки купували в XIX столітті, продовжують жити в цифровій формі.

Примітки

1. Wikipedia, "Bills of Exchange Act 1882" (дата звернення: листопад 2026 р.): королівська санкція і набрання чинності 18 серпня 1882 року; автор проєкту — сер Mackenzie Chalmers; ст. 3 визначає переказний вексель як "An unconditional order in writing addressed by one person to another". ↩

2. Civil Law Ordinance 1878 (Straits Settlements), згодом ст. 5 Civil Law Act (Cap. 43); див. частину A, розділ III. ↩

3. Про строки східних векселів (скорочення строку індійських векселів із шести до трьох місяців після пред'явлення; курси Стрейтс-Сетлментс для банківських векселів зі строком чотири місяці після пред'явлення в 1890-х роках) див. банківський посібник "Anglo-Indian Banking" (chestofbooks.com) і валютні звіти Стрейтс-Сетлментс. ↩

4. Toshio Suzuki, "British Overseas Banks' Activities in the London Financial Market Before the First World War", у *The Development of International Banking in Asia*, Springer, 2020, анотація: банки вкладали кошти у векселі, Indian Council Bills, злитки, облігації, депозити в банках-кореспондентах і позики до запитання "while avoiding exchange and credit risk". ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

5. Wikipedia, “Straits dollar” (дата звернення: листопад 2026 р.): 1906 року “the Straits dollar was pegged to two shillings four pence”. ↩
6. Ryoichi Hisasue, “Chinese Banking Business in Singapore”, с. 13–14: Сінгапур “became a central accumulation point for remittance funds throughout Southeast Asia”; приватні агенти з переказів “developed relationships with British and other banks to use their remittance networks”; іноземні банки “began to provide short-term credit or other financial benefits to major remittance agents”. ↩
7. Wikipedia, “Uniform Customs and Practice for Documentary Credits” (дата звернення: листопад 2026 р.): правила “first promulgated in 1933”; UCP 600 затверджено Банківською комісією ICC у Парижі 25 жовтня 2006 року; “formally commenced on 1 July 2007”; 39 статей; оновлені eUCP набули чинності 2023 року. ↩
8. Ressos, *Genève, place financière internationale*, partie H, chapitre I, section « Le crédit documentaire », про документарний акредитив, роль підтвердження і RUU 600. ↩
9. Bills of Exchange Act 1949 (2020 Rev. Ed.), Singapore Statutes Online. ↩
10. Allen & Gledhill, “Electronic Transactions Act amended on 19 March 2021 to include electronic transferable records”: Amendment Act “gazetted on 12 March 2021” і чинний з “19 March 2021”; запровадження “with modifications” Типового закону ЮНСІТРАЛ про електронні передавані записи (UNCITRAL Model Law on Electronic Transferable Records); охоплення “transferable documents or instruments, such as bills of exchange, promissory notes, and bills of lading”. ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com